

Broedvogels van het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023

Symen Deuzeman

Sovon-rapport 2024/08

Broedvogels van het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023

Symen Deuzeman

Sovon-rapport 2024/08
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2024

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten

Wijze van citeren: Deuzeman S. 2024. Broedvogels van het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023. Sovon-rapport 2024/08. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Symen Deuzeman, tenzij anders vermeld

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Samenvatting	6
1. Inleiding	7
2. Beschrijving van het gebied	8
3. Werkwijze	11
3.1. Methode & veldwerk	11
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	11
3.3. Weersomstandigheden	12
4. Resultaten	13
4.1. Soorten en aantallen	13
4.2. Vergelijking met eerdere karteringen	13
4.3. Soortbesprekingen	15
4.4. Enkele waarnemingen van niet-broedvogels	19
5. Evaluatie	20
Literatuur	21
Bijlage 2. Soortkaarten inventarisatie 2023	22

Samenvatting

In 2023 is op verzoek van Vereniging Natuurmonumenten het centrale deel van de Leuvenumse bossen (785,7 ha) gekarteerd op broedvogels.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht, waarbij 8,7 min/ha is besteed aan veldwerk. Nachtvogels werden gekarteerd tijdens enkele zeer vroege bezoeken in de ochtendschemer en tijdens een simultaantelling voor Nachtzwaluwen.

Er zijn 54 soorten broedvogels vastgesteld, waarvan zes soorten voorkomen op de Rode Lijst van vogels.

Twee soorten vallen in de categorie Kwetsbaar (Koekoek en Grote Lijster) en vier in de categorie Gevoelig (Raaf, Zwarte Mees, Matkop en Grauwe Vliegenvanger). Vier soorten (Nachtzwaluw, Wespendif, Zwarte Specht en Boomleeuwerik) behoren tot de kwalificerende soorten binnen de Speciale Beschermingszone "Veluwe", die is aangewezen in het kader van Natura 2000.

Het hele centrale deel van de Leuvenumse bossen is een paar keer eerder integraal gekarteerd. Bij de watervogels is het verschijnen van Grauwe Gans en Mandarijneend opvallend. Roofvogels zijn redelijk schaars in de uitgestrekte grove dennenbossen van de Leuvenumse bossen. Toch lijken afnames ten opzichte van eerdere jaren mee te vallen. Toename van de Sperwer is wat discutabel, afname van de Havik reëel en Buizerd bleef stabiel. Nestvondst van de Raaf werd niet eerder vastgesteld.

Twee vogelsoorten, Nachtzwaluw en Boomleeuwerik, die een sterke binding hebben met heide, kapvlakten en overgangen van bos naar heide zijn verschenen sinds 1992. De Nachtzwaluw heeft geprofiteerd van de gecreëerde heidecorridor tussen het Veld van Sandberg en de Elspeetsche Heide.

Bij de vogels van opgaand en structuurrijk bos valt de afname van de Fluitier op sinds 1992. Appelvinken doen het daarentegen weer erg goed.

Echte vogelsoorten van oud opgaand bos met veel hollen komen vooral voor in de oude beuken- en eikenopstanden langs de Leuvenumse Beek, oude beuken langs de Oude Zwolseweg en in het oude beukenvak bij Kijk Uit, waarbij Zwarte Specht en Groene Specht stabiel bleven. Middelste Bonte Specht doet het goed, want in 2023 werden zeven territoria aangetroffen. Opvallend is ook het hoge aantal Glanskoppen, waar Bonte Vliegenvanger en Boomklever stabiel bleven.

Bij de typische vogelsoorten van naaldbos is de Vuurgoudhaan behoorlijk toegenomen. Ze werden vooral aangetroffen in de vochtige bossen langs de beek, waar oude douglassen staan.

1. Inleiding

In 2023 is op verzoek van Vereniging Natuurmonumenten het centrale deel van de Leuvenumse bossen (785,7 ha) op de Noordwest-Veluwe gekarteerd op broedvogels. De Leuvenumse bossen beslaat een totale oppervlakte van 2288,3 ha. In 2021 en 2022 is het westelijke deel en het oostelijke deel (Hulshorsterzand) gekarteerd, zodat er nu een update is van de broedvogelbevolking van het hele gebied.

De inventarisatie heeft als voornaamste doel om middels de ontwikkelingen van de broedvogelpopulatie te toetsen of het gekozen beheer richting het beoogde resultaat gaat. Binnen de visie van Natuurmonumenten richt het beheer zich op de omvorming naar rijk gestructureerd gemengd loofbos, gevarieerde structuurrijke heide en behoud van het zeer karakteristieke stuifzandcomplex. De resultaten van de broedvogelkartering zullen dan ook gebruikt worden voor de beheerevaluaties (kwaliteitstoetsen) van Natuurmonumenten. Daarnaast is de inventarisatie gewenst in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL).

Het veldwerk en de rapportage werd vanuit Sovon uitgevoerd door Symen Deuzeman. Remko van Rosmalen en Mirte Kruit waren de contactpersonen bij Natuurmonumenten en toonden steeds veel interesse tijdens de veldwerkperiode. Wolbert Hermus leverde een aantal aanvullende waarnemingen van zeldzame broedvogels en Kees Boxhoorn beklom het Ravennest, waarvoor veel dank. Vanuit Sovon was André van Kleunen verantwoordelijk voor de begeleiding en leverde Bas Hissel het kaartmateriaal. Willem van Manen was behulpzaam bij de vergelijkingstabellen in het rapport en het nest van de Wespindief en Laura Hondshorst deed de vormgeving van het rapport. Een eerdere versie van dit rapport werd commentarieerd door Remko van Rosmalen en Mirte Kruit en Willem van Manen van Sovon. De genoemde personen worden bedankt voor hun bijdrage aan de rapportage.

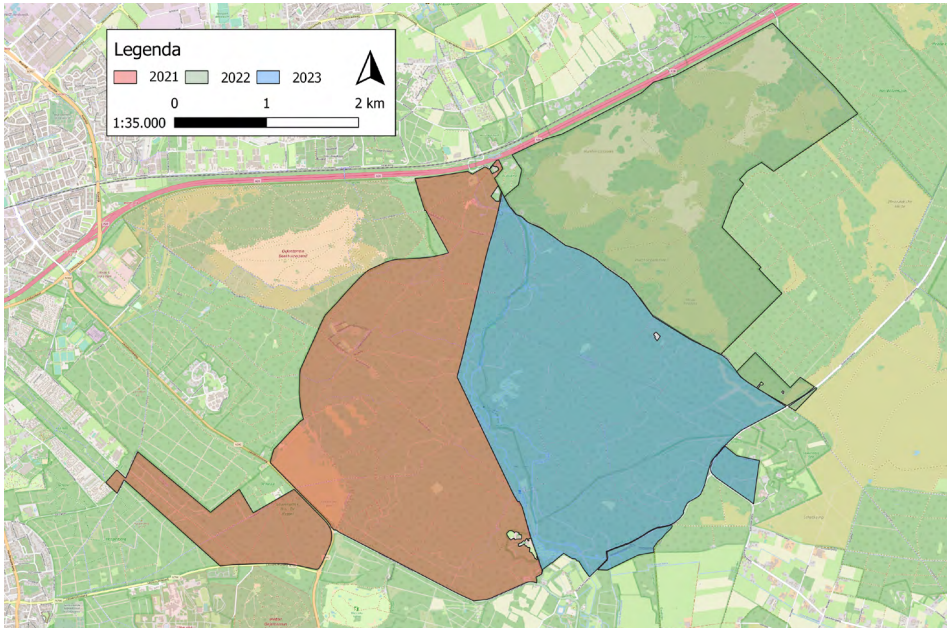

Merkwaardig kromgegroeide den in een grove dennenvak nabij de Stakenberg, 15 april 2023.

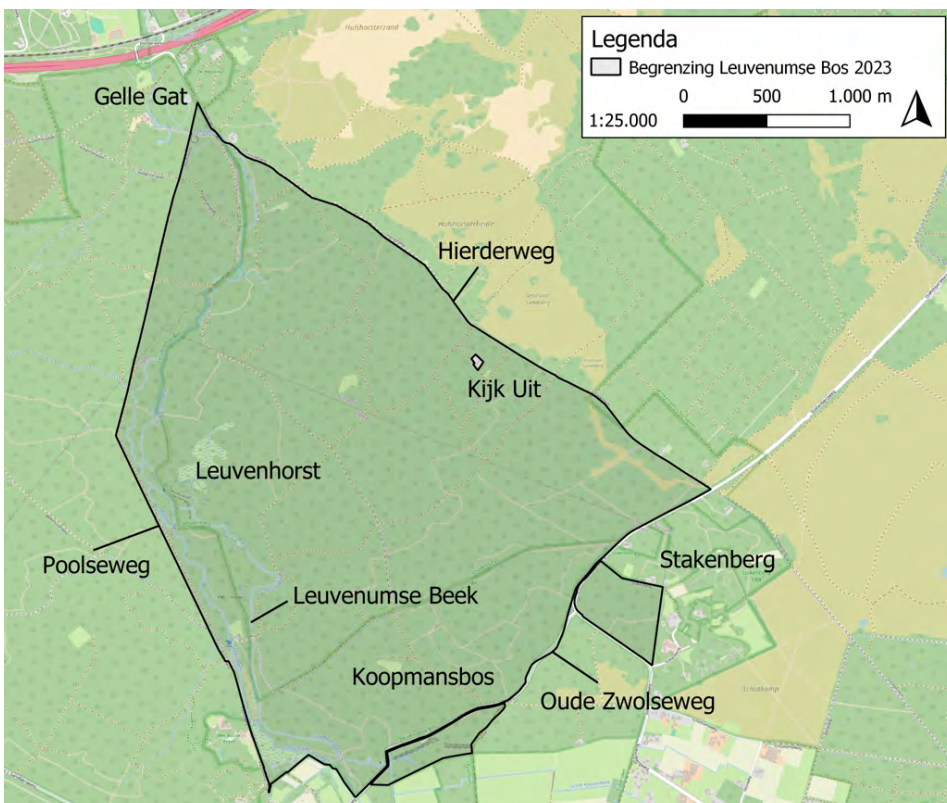
2. Beschrijving van het gebied

De Leuvenumse bossen is gelegen op de Noordwest Veluwe in de gemeentes Ermelo, Harderwijk en Nunspeet en vormt een natuurgebied van 2288,3 ha met bos, heide, stuifzand en een beekdal. De Leuvenumse Beek vormt de spil van het gebied. Aan weerszijden van de beek liggen uitgestrekte bosgebieden. Ten westen van de beek ligt het Leuvenumse Bos en ten oosten Leuvenhorst. Aan de noordoostzijde ligt het uitgestrekte stuifzandgebied Hulshorsterzand.

Het gebied is voor deze SNL-kartering opgedeeld in drie delen, waarbij het hele gebied in de periode 2021-2023 volledig is gekarteerd. Ieder jaar is een deel van zo'n 650-850 ha onderzocht. In 2023 betrof dit het centrale gebied, rond de Leuvenumse Beek, met een oppervlakte van 785,7 ha (figuur 1 en 2). De resultaten van de eerste jaren zijn vastgelegd in twee rapporten (Deuzeman 2022 & 2023).

Figuur 1. Opdeling van het te karteren deel van de Leuvenumse bossen in de periode 2021-2023.

Figuur 2. Karteergrens in 2023 en veelgebruikte toponiemen in het centrale deel van de Leuvenumse bossen.

Verreweg het grootste deel van het in 2023 onderzochte deel van de Leuvenumse bossen bestaat uit uitgestrekte open grove dennenbossen, die ten oosten van de Leuvenumse Beek liggen. Ze behoren tot het beheertype Dennen- eiken- en beukenbos en beslaan met 663 ha ruim 84% van het oppervlak. Het zijn veelal prachtige grote vakken in een zeer geaccidenteerd gebied, met veel oude beplante zandduinen, grotendeels aangeplant in de periode 1900-1950. De meeste grove dennenbossen zijn nog weinig gemengd en hebben een homogeen karakter. Maar hoe ouder dennenopstanden worden, des te meer is sprake van een tweede boomlaag van meest zomereik, berk, lijsterbes en soms ook Amerikaanse vogelkers en krentenboompje. De vegetatie op de bosbodem in de dennenpercelen bestaat vooral uit bochtige smele, maar in de rijkere delen of in de oude dennenvakken kan bosbes of soms vossenbes of kraaiheide aspectbepalend zijn. In de oude dennenvakken is vaak al veel liggend en staand dood hout aanwezig. Her en der liggen wildweides, kleine kapvlaktes of windworpplekken, die hier en daar door berkensingels worden doorbroken. Verspreid in het gebied liggen ook beduidend jongere dennenpercelen, deze zijn nog weinig gemengd en hebben een homogeen karakter. Er is ook vrij veel natuurlijk grove dennenbos aanwezig, dat zich heeft ontwikkeld via spontane kieming.

Loofbos is redelijk schaars, maar fraaie oude beuken- en eikenopstanden komen voor langs de Poolseweg en Leuvenumse Beek. Vooral langs een groot deel van de Leuvenumse Beek staan prachtige oude beuken en eiken in diverse stadia, ook vaak als liggende dode bomen over de beek. Overige oude beukenvakken komen voor bij de parkeerplaats langs de beek bij het beheerkantoor, langs de Oude Zwolseweg en een prachtig vervallen vak bij Kijk Uit. Daarnaast komt loofhout vaak voor als bijmenging in de grove dennenvakken, met name berk en eik en soms ook als lanen (Amerikaanse eik en berk). Her en der in het gebied is doorgeschoten eikenhakhout aanwezig.

De grove dennenbossen worden afgewisseld door bosgedeelten met geïntroduceerde boomsoorten, zoals Amerikaanse eik, douglas, fijnspar, abies grandis en Japanse lariks. Dit type bos is toegedeeld aan het beheertype droog bos met productie en is redelijk schaars (13% van het oppervlak). Met name langs de Poolseweg, Oude Zwolseweg en Hierderweg komen oude en impoosante douglasopstanden voor. Deze naaldhoutopstanden zijn in de periode 1926-1950 aangeplant op de iets rijkere haar- en holtpodzolgronden. De oude douglasvakken zijn hoog met een tweede boom- en struiklaag van douglas en soms lariks en lokaal ook prunus en berk. In de middeloude vakken met douglas en fijnspar is nauwelijks sprake van een struiklaag. Percelen met deze twee boomsoorten worden actief omgevormd tot inheems loofbos. Met name de fijnspar heeft veel last van letterzetter, waardoor de afgelopen jaren veel zijn doodgegaan.

Herstelmaatregelen met neergelegd zand langs de randen van de beek en hout dat in de beek is gelegd, 18 april 2023.

Wilddackers wisselen het landschap in de uitgestrekte grove dennenbossen af, 11 mei 2023.

Open en vochtig gebied met extensief grasland dat vaak onder water staat in natte periodes in Leuvenhorst, 14 juni 2023.

Droge heide komt vrijwel uitsluitend voor als heidecorridor bij het Veld van Sandberg. Hier is een directe verbinding gemaakt tussen het Hulshorsterzand en de Westeindsche en Elspeetsche Heide. In het zuidwestelijke deel van de corridor bij het Veld van Sandberg ligt een natuurlijke laagte met vochtige heide, waar relictpopulaties van Beekbreek en Klokjesgentiaan zich onder invloed van begrazing met schapen positief kon ontwikkelen en uitbreiden. Daarnaast is een grote kapvlakte van douglassen bij de Kijk Uit omgevormd tot droge heide.

Meest imposant is de Leuvenumse Beek die van zuid naar noord aan de westzijde door het hele gebied stroomt. Het is een prachtige meanderende beek die bij veel neerslag buiten haar oevers treedt, waardoor aangrenzende bos- en graslandpercelen onder water lopen. Dit komt steeds vaker voor sinds het beekherstelproject van tien jaar geleden. Waar de beek voorheen bij veel regen het water snel afvoerde naar het Veluwemeer, blijft het water nu langer in het gebied, wat voor overstromingen zorgt in het vochtige beekgebied. Ook zijn toen oude, ondiepe meanderende beeklopen weer aangesloten, is er zand in de diepe beekloop ingebracht om de beek ondieper te maken en er zijn op plekken naast de stroom bulten zand gelegd, die vervolgens door de beek zelf zijn meegenomen. Bovendien is er op een aantal plekken hout in de beek gelegd, zoals bomen. Dit houdt het zand vast en biedt extra weerstand zodat het water minder hard stroomt en de bedding minder hard slijt.

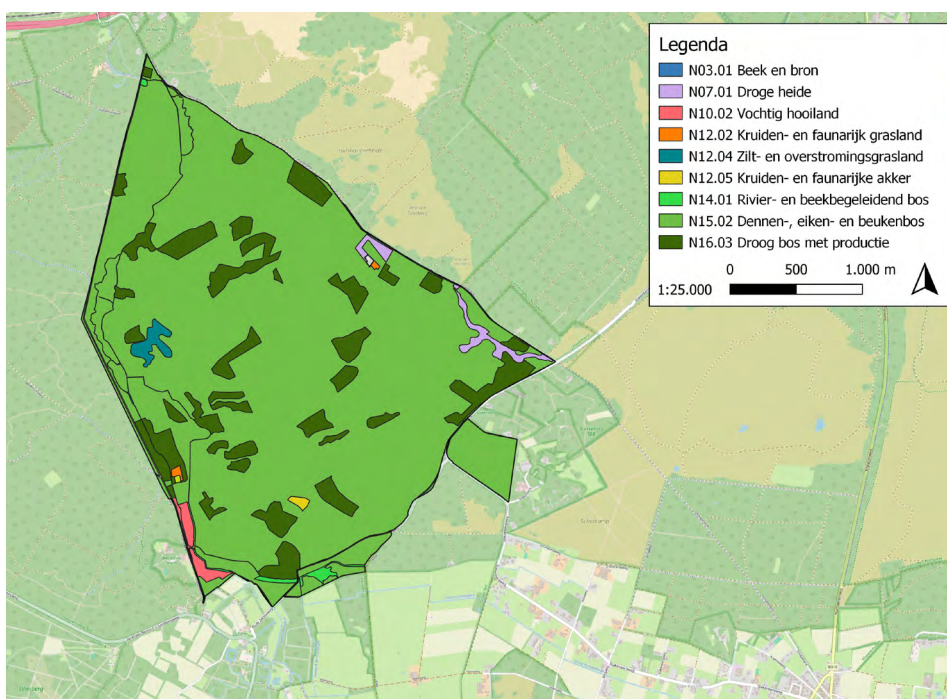
Dit alles zorgt ervoor dat het water langer wordt vastgehouden en delen overstroomt. De beek is zo grillig dat iedere dag een momentopname lijkt. Op termijn

zorgt deze grilligheid voor een ander bostype langs de beek. Zo storten beuken in, maar komen fladderiep, es en zwarte els juist op. Dit zijn boomsoorten die goed tegen periodieke hoge waterstanden kunnen. Overstromingen van de beek vinden veelal plaats in de herfst- en wintermaanden, maar tijdens de kartering op 12 mei stond er na flinke regen- en onweersbuien de dagen ervoor ook zeer veel water in de beek en stond een deel van de aangrenzende wandelpaden onder water.

Langs de beek liggen in het zuidwestelijke deel tegen de Poolseweg aan vochtige hooilanden in het beekdal. Het gebied rond Leuvenhorst staat als beheertype te boek als Beek en bron. Het is hier ook tijdens droge periodes in het voorjaar vaak nat, waarbij bosdelen onder water staan. Een open vochtig gebied met pitrus en extensief grasland zorgt voor de nodige afwisseling.

Tabel 1. SNL-Beheertypen van het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023 (bron: Natuurmonumenten).

SNL	Beheertype	Opp (ha)	%
N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos	663,1	84
N16.03	Droog bos met productie	98,3	13
N07.01	Droge heide	7,5	1
N10.02	Vochtig hooiland	5,3	1
N12.04	Zilt- en overstromingsgrasland	4,9	1
N14.01	Rivier- en beekbegeleidend bos	3,4	0
N03.01	Beek en bron	1,2	0
N12.05	Kruiden- en faunarijke akker	1,0	0
N12.02	Kruiden- en faunarijke grasland	0,8	0
L02.02	Historisch bouwwerk en erf	0,2	0
Totaal		785,7	100

Figuur 3. Toegekende SNL-beheertypen aan het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023 (bron: Natuurmonumenten).

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2023). De meest algemene soorten (Winterkoning, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink) zijn niet meegekarteerd. De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Van roofvogels en Zwarte Spechten werden de nesten opgespeurd.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht (tabel 2) die meestal voor zonsopgang aanvingen in de periode 17 maart-1 augustus 2023. Het gebied is een aantal malen in de schemer (in de vroege ochtenden en avonden) bezocht om soorten vast te stellen die overdag niet of nauwelijks actief zijn (Houtsnip, Nachtzwaluw en uilen). In totaal is 113 uur en 43 minuten besteed aan veldwerk, waarmee de onderzoekintensiteit uitkomt op 8,7 minuten/ha. In tabel 2 zijn data en tijden van de veldbezoeken weergegeven.

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Bij

thuiskomst zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria, vanwege het kleinere aantal bezoeken. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De waarnemingen binnen het centrale deel van de Leuvenumse bossen zijn zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata bij de verspreidingskaarten.

Tabel 2. Bezoektijden aan het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023.

Datum	Begin	Eind	Minuten
17-3	07:13	15:47	514
21-3	07:12	16:29	557
23-3	07:24	13:48	384
12-4	15:21	16:34	73
15-4	06:33	15:19	526
17-4	06:23	16:21	598
18-4	06:24	13:04	400
9-5	04:51	14:15	564
11-5	05:57	16:33	636
12-5	08:08	13:05	297
13-6	06:12	15:48	576
14-6	03:56	15:31	695
10-7	09:22	17:03	461
12-7	22:14	23:55	101
28-7	12:52	16:07	195
1-8	12:40	16:46	246

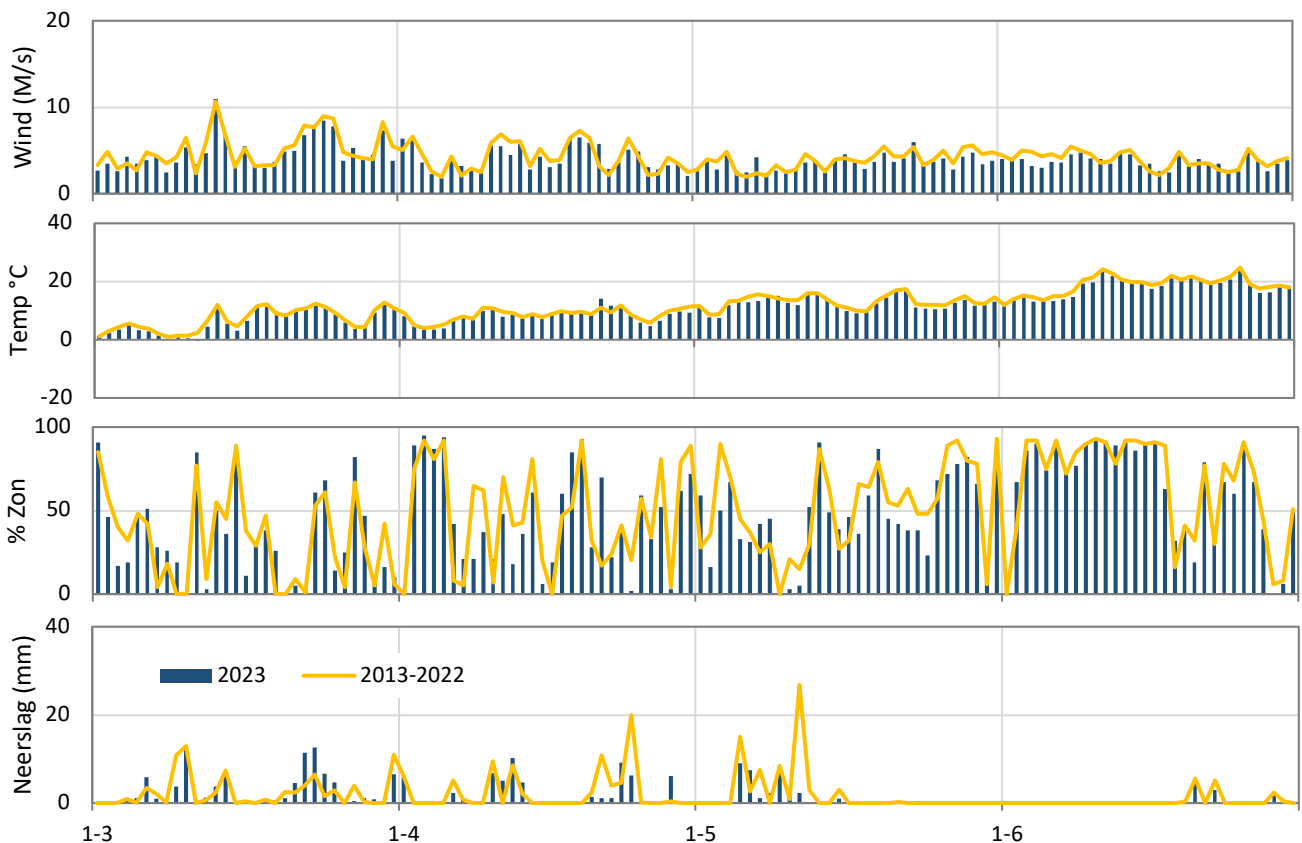
Overstroomd wandelpad langs Leuvenumse Beek dat steeds onbegaanbaarder werd na stortregens in de dagen ervoor, 12 mei 2023.

3.3. Weersomstandigheden

De winter van 2023 was gemiddeld genomen zacht. Tussen 12 en 18 december 2022 echter was het venijnig koud en aan het einde van deze periode kon er geschaatst worden op veel van de grote open wateren. Doordat het een vrij korte periode betrof en deze niet gepaard ging met sneeuw, is het niet waarschijnlijk dat de voorjaarsaantallen van standvogels hierdoor sterk zijn beïnvloed. Gedurende de winter viel op de meeste plekken een normale hoeveelheid neerslag, waardoor de grond- en oppervlaktewaterstanden in het voorjaar weer redelijk op peil waren na de droge zomer van 2022. Maart en april waren zeer nat, waardoor er geen vroege verdroging optrad, zoals in de afgelopen jaren vaak het geval was. Na begin mei echter, regende het nauwelijks en deze droge periode zette zich voor tot begin juli. Vanwege de ruime waterbuffer leidde dit waarschijnlijk niet tot problemen voor watervogels. In een aantal gebieden heerste, net als in het voorjaar van 2023 vogelgriep. In het onderzoeksgebied was dit wel/niet te merken.

Zaaddracht van alle zomereik en beuk was op veel plekken goed. Bij naaldbomen was deze lokaal rijkelijk, waarbij de aantekening dat met name onder fijnspar, sitkaspar en lariks in de afgelopen jaren veel sterfte is opgetreden, waardoor het areaal aan levende bomen sterk is afgenomen. Het is niet waarschijnlijk dat er voor zaadeters onder de vogels problemen zijn opgetreden en de dracht van zomereik en beuk had een goede stand van (Grote) Bos- en Rosse Woelmuis tot gevolg. Ook de stand van de Veldmuis was prima, waardoor condities voor muizenetende roofvogels en uilen gunstig waren.

Het weer was in maart en april nogal wisselvallig, waardoor een flink aantal dagen niet geschikt was voor inventarisatie. Een eventuele lichte achterstand ten opzichte van de planning van het veldwerk die dit met zich mee bracht, kon worden ingehaald in mei en juni, toen er bijna onafgebroken sprake was van weinig wind en veel zon (figuur 4).

Figuur 4. Gemiddelde windsnelheid, temperatuur, percentage zonneshijns en hoeveelheid neerslag per dag in 2023 en in de periode 2011-2022 in Lelystad (Bron: KNMI).

4. Resultaten

4.1. Soorten en aantallen

In het centrale deel van de Leuvenumse bossen werden 54 soorten broedvogels vastgesteld, waarvan er 46 zijn gekarteerd. Naast de soorten in de tabel kwamen Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink voor. Zes soorten komen voor op de Rode Lijst van vogels (van Kleunen *et al.* 2017). Twee soorten vallen in de categorie Kwetsbaar en vier in de categorie Gevoelig. Vier soorten (Nachtzwaluw, Wespandief, Zwarte Specht en Boomleeuwerik) behoren tot de kwalificerende soorten binnen de Speciale Beschermingszone “Veluwe”, die is aangewezen in het kader van Natura 2000.

4.2. Vergelijking met eerdere karteringen

Beschikbare informatie

Gegevens van het onderzochte gebied in 2023 zijn opgenomen in deze vergelijking en waren beschikbaar in de Natuurdatabank van Natuurmonumenten (tabel 4). In 1992 zijn de broedvogels gekarteerd door J.P. Ongene en in 2015 is dit gedaan door ecologisch adviesbureau Datura (Oman & Bochove 2015). In grote lijnen zullen de inventarisaties redelijk met elkaar te vergelijken zijn. Ieder jaar is er door een andere waarnemer gekeken, wat van invloed kan zijn op de resultaten (verschil in methode, mogelijk soortenkennis).

Watervogels

Vrij opmerkelijk is het verschijnen van Grauwe Gans en Mandarijneend ofwel watervogels in het beekdal van de Leuvenumse Beek. Mogelijk speelt het beekherstel project van tien jaar geleden hierbij een rol, waarbij duidelijk is dat het gebied een stuk natter is geworden en ook langer water kan vasthouden. Met name territoria van Grauwe Gans en Mandarijneend zouden toch opgemerkt moet zijn in die eerdere jaren.

Roofvogels en Raaf

Roofvogels zijn redelijk schaars in de uitgestrekte grove dennenbossen van de Leuvenumse bossen. Toch lijken afnames ten opzichte van eerdere jaren, zoals elders op de Veluwe werden vastgesteld, mee te vallen. De Sperwer, in 2023 met drie bezette nesten, werd tijdens de karteringen ervoor niet opgemerkt. Vermoedelijk zijn geschiktliggende bosvakken toen niet uitgekamt op zoek naar nesten. Afname van de Havik van drie naar één ten opzichte van 1992 is reël. Elders in de Veluwe bossen is ook sprake van een afname, vrijwel zeker een gevolg van afnemend voedselaanbod in de bossen en agrarisch land eromheen. De Buizerd is redelijk stabiel gebleven en in 2023 werden vier bezette

Tabel 3. Broedvogels (aantal en dichtheid per 100 ha) van het centrale deel van de Leuvenumse bossen in 2023. De Rode lijststatus is opgenomen in de kolom RL (Kw=kwetsbaar, Ge=gevoelig). Natura 2000-soorten staan cursief.

Soort	N	N/100 ha	RL
Grauwe Gans	5	0,6	
Mandarijneend	7	0,9	
Wilde Eend	9	1,1	
<i>Nachtzwaluw</i>	2	0,3	
Koekoek	1	0,1	KW
Holenduif	8	1,0	
Houtduif	23	2,9	
<i>Wespandief</i>	1	0,1	
Sperwer	3	0,4	
Havik	1	0,1	
Buizerd	6	0,8	
Bosuil	3	0,4	
IJsvogel	1	0,1	
Middelste Bonte Specht	7	0,9	
Kleine Bonte Specht	9	1,1	
Grote Bonte Specht	90	11,5	
Zwarte Specht	4	0,5	
Groene Specht	3	0,4	
Gaai	20	2,5	
Zwarte Kraai	1	0,1	
Raaf	1	0,1	GE
Zwarte Mees	63	8,0	GE
Kuifmees	76	9,7	
Glanskop	60	7,6	
Matkop	5	0,6	GE
<i>Boomleeuwerik</i>	5	0,6	
Staartmees	10	1,3	
Fluiter	13	1,7	
Zwartkop	81	10,3	
Vuurgoudhaan	20	2,5	
Goudhaan	59	7,5	
Boomklever	88	11,2	
Boomkruiper	95	12,1	
Zanglijster	31	3,9	
Grote Lijster	15	1,9	KW
Grauwe Vliegenvanger	16	2,0	GE
Bonte Vliegenvanger	60	7,6	
Gekraagde Roodstaart	9	1,1	
Heggenmus	15	1,9	
Boompieper	32	4,1	
Appelvink	51	6,5	
Goudvink	8	1,0	
Groenling	2	0,3	
Kruisbek	4	0,5	
Putter	8	1,0	
Sijs	5	0,6	

nesten gevonden. Dat er in 2015 geen enkel territorium van de Buizerd werd vastgesteld is onwaarschijnlijk. Wespendif was met een territorium aanwezig iets ten zuiden van Kijk Uit. Bosuilen bleven nagenoeg stabiel, mogelijk zijn in 2023 territoria gemist, vanwege tegenvallende respons in de vroege ochtenduren. Territoria van Raven werden niet eerder opgemerkt, maar in 2023 was er een nestvondst in een open grove dennenvak iets ten zuiden van Kijk Uit.

Vogels van heide, kapvlakten en overgangen van bos naar heide

Twee vogelsoorten, Nachtzwaluw en Boomleeuwerik, die een sterke binding hebben met heide, kapvlakten en overgangen van bos naar heide zijn verschenen sinds 1992. De Nachtzwaluw heeft geprofiteerd van de gecreëerde heidecorridor tussen het Veld van Sandberg en de Elspeetsche Heide. Ook de Boomleeuwerik is hier verschenen op de droge en zandige struikheidevegetaties. De Boomleeuwerik verscheen ook op de extensieve graslanden van Leuvenhorst en op een grote wildakker in het Koopmansbos. De soort zit de laatste jaren behoorlijk in de lift op de heide- en zandverstuivingen op de Veluwe, met name in gebieden waar grootschalig wordt ingegrepen op stuifzandheides, waar vaak kapvlaktes ontstaan en open zand door het afgraven van dichtgegroeide korstmosvegetaties met soms grijs kronkelsteeltje. Gekraagde Roodstaart lijkt iets te zijn afgenomen. Ze werden vooral vastgesteld langs de oostrand van het gebied, langs de rand met het Hulshorsterzand. De afname sinds 1992 heeft zich waarschijnlijk voorgedaan in de bossen zelf. Ze leven vooral in open grove dennenbossen met een korte bodemvegetatie, het liefst met onbegroeide plekken. Door onder andere stikstofdepositie en successie is de bosbodem op grote schaal dichtgegroeid, waardoor dit leefgebied ongunstig is geworden.

Vogels van opgaand bos met loofbomen

Bij de vogels van opgaand en structuurrijk bos valt de afname van de Fluiters op ten opzichte sinds 1992. Er is sprake van meer dan een halvering van een aantal territoria. De meeste Fluiters werden vastgesteld langs de Leuvenumse Beek en Leuvenhorst. Elders waren ze erg schaars en ontbraken volledig in de uitgestrekte grove dennenbossen in het midden en zuidoostelijke deel. Waarschijnlijk is hier sprake van een landelijk effect, waar de laatste 12 jaar sprake is van een significante afname >5% per jaar.

Appelvinken doen het daarentegen weer erg goed. Hier is sprake van een forse toename. Ze komen vooral voor in de meest structuurrijke bossen, zoals de oude loofbossen langs de beek en het zuidelijke deel langs de Oude Zwolseweg. Maar ook in de open oude grove dennenbossen zitten aardig wat Appelvinken, vooral in het noordelijke deel van het gebied. Deze bossen zijn

Tabel 4. Vergelijking van het gehele centrale deel van het Leuvenumse Bos in de periode 1992-2023. ? = onbekend of geen aantal opgegeven. 1992 door J.P. Ongene, 2015 door Datura en 2023 deze kartering.

Soort	1992	2015	2023
Grauwe Gans	0	0	5
Mandarijneend	0	0	7
Wespendif	0	0	1
Sperwer	0	0	3
Havik	3	1	1
Buizerd	7	0	6
Holenduif	14	?	8
Zomertortel	?	0	0
Koekoek	0	0	1
Bosuil	4	?	3
Nachtzwaluw	0	0	2
Ijsvogel	0	0	1
Middelste bonte specht	0	0	7
Kleine bonte specht	0	14	9
Zwarte specht	6	3	4
Groene specht	2	3	3
Raaf	0	0	1
Glanskop	36	31	60
Boomleeuwerik	0	0	5
Fluiter	25	33	13
Vuurgoudhaan	0	5	20
Boomklever	29	88	88
Boomkruiper	79	+	95
Grote lijster	7	5	15
Grauwe vliegenvanger	15	9	16
Bonte vliegenvanger	39	54	60
Gekraagde roodstaart	16	12	9
Appelvink	13	12	51
Goudvink	+	19	8
Kruisbek	2	4	4
Putter	0	0	8
Sijs	0	0	5

steeds meer gemengd met opslag van jonge eiken en ander loofhout. Oude douglasopstanden worden ook benut door Appelvinken. Grote Lijsters lijken wat te zijn toegenomen. Ze komen vooral voor langs de randen van het gebied, zoals in het beekdal, langs de rand met het Hulshorsterzand. Ook wildweides en extensieve graslanden zijn in trek. Landelijk laat de soort de laatste twaalf jaar geen significante aantalsverandering zien. Grauwe Vliegenvangers lijken wat te zijn toegenomen sinds 2015, na eerdere afname. Meeste territoria worden ook hier vooral langs de beek vastgesteld en ze ontbreken voor een groot deel in de uitgestrekte grove dennenbossen.

Vogels van oud opgaand bos met dood hout en zwaar loofhout (holenbroeders)

Echte vogelsoorten van oud opgaand bos met veel holen komen vooral voor in de oude beuken- en eikenopstanden langs de Leuvenumse Beek, oude beuken langs de Oude Zwolseweg en in het oude beukenvak bij Kijk Uit. De Zwarte Specht laat een stabiel aantalsverloop zien en op vier locaties werden holen of clusters gevonden, die ook gebruikt werden door de spechten. In 2021 werd de Middelste Bonte Specht al aangetroffen in de oude eiken langs de Leuvenumse Beek en ook elders bij Beekhuizen. Er mag gerust gesteld worden dat het goed gaat met de specht, want in 2023 werden zeven territoria aangetroffen in het onderzochte deel. Vestigingen werden uitsluitend vastgesteld in de oude beuken- en eikenopstanden langs de beek.

Net als elders in de Veluwe bossen lijkt de Kleine Bonte Specht iets te zijn afgenomen ten opzichte van 2015 (hoewel ze in 1992 niet werden vastgesteld). Ze zaten met name in de oudste loofbossen langs de beek en Leuvenhorst. De afname van de Holenduif is reeël en in de meeste oude bossen op de Veluwe, zoals bij Kootwijk en Hoenderloo, zijn ze ook afgenomen. Mogelijk speelt predatie door Boommarter een rol.

Opvallend is het hoge aantal Glanskoppen in 2023, niet alleen vastgesteld in de oudste loofbossen, maar ook in de open grove dennenbossen, waar holen ook beschikbaar zijn in soms nog jonge grove dennen en berken. Boomklever bleef stabiel, na eerdere forse toename. Ze komen zeer verspreid voor, met hoge dichtheden in de oudste loofbossen langs de beek en andere oude beukenvakken, maar ook in de oude grove dennenopstanden. Er zitten nog wel hiaten in de verspreiding in het centrale deel waar vooral grove dennenopstanden staan. Bonte Vliegenvangers bleven stabiel. Ze komen het meeste voor in de westelijke helft, rondom de beek, maar ook in de open grove dennenbossen, waar met name berken met holen worden benut en soms ook dode grove dennen.

Vogels van opgaand bos met naaldbomen

Enkele typische vogelsoorten van naaldbomen, zoals de Zwarte Mees en Kuifmees, werden in eerdere jaren niet gekarteerd. Vuurgoudhaan wel en deze lijkt behoorlijk te zijn toegenomen. Territoria worden vooral aangetroffen op plekken waar douglassen aanwezig zijn, zoals de vochtige bossen langs de Leuvenumse Beek. Maar ook de oude douglassen elders in het gebied waren meestal bezet met een Vuurgoudhaan. Invasieve soorten zoals de Kruisbek en Sijs hadden een redelijk goed jaar.

4.3. Soortbesprekingen

Hieronder wordt voor enkele relevante Rode Lijstsoorten en karakteristieke soorten het voorkomen in het centrale deel van de Leuvenumse bossen nader toegelicht.

Mandarijneend, n=7

Mandarijneenden werden gedurende het hele seizoen waargenomen langs de Leuvenumse Beek. De meeste paren werden aangetroffen in de zeer natte graslanden naast de beek, nabij Het Rode Koper. Ook in het meest noordelijke deel van de beek nabij het Gelle Gat hielden zich vaak meerdere paren op en daarnaast steeds in ondergelopen bos langs de beek nabij Leuvenhorst. Vermoedelijk wordt gebroed in oude holen van de Zwarte Specht in beuken of andere oude loofbomen met holtes, maar het blijkt toch lastig om dit tijdens de bezoeken vast te stellen. Succesvol broeden werd laat in het broedseizoen (23 juli) door Rogier Hoften vastgesteld. Langs de beek in het meest noordelijke puntje bij het Gelle Gat maakte hij een video-opname van een vrouw met twee grote kuikens.

Mandarijneenden werden tijdens eerdere karteringen niet vastgesteld. Er lijkt sprake van een toename van de eenden sinds 2015. Dit komt overeen met de landelijke trend. De populatie in Nederland groeit langzaam maar gestaag en de Veluwe is één van de kerngebieden.

Vrij unieke video-still van vrouw Mandarijneend met twee grote kuikens in het meest noordelijke puntje van de Leuvenumse Beek nabij het Gelle Gat, 23 juli 2023 (Rogier Hoften).

Nachtzwaluw, n=2

Nachtzwaluwen werden geteld tijdens een simultaan-telling samen met vrijwilligers en boswachters van Natuurmonumenten op de zomeravond van 12 juli. Territoria werden aangetroffen op de heidecorridor bij het Veld van Sandberg. Kenmerkend voor de territoria was dat ze zich bevonden op plekken met wat open zand en lage struikheidevegetaties op een voormalige kapvlakte. Ze lijken er ook nog niet zo heel lang te zitten, want in 2015 ontbraken ze hier nog.

Wespendief, n=1

Een bezet nest in een grove den werd gevonden door Martin Brandsma nabij het wildviaduct aan de noordrand van het Hulshorsterzand. Dit is ongeveer 800 meter ten noordoosten van het studiegebied in 2023. In het nest lag op 10 juli één ei, maar mislukte. Op 28 juli en 1 augustus werd het nest gecontroleerd, maar er bleek geen jong aanwezig.

In een open grove dennenvak iets ten zuiden van Kijk Uit zat op 9 mei een Wespendief op een oud nest van een Buizerd in een grove den (zeer waarschijnlijk vrouw). Tijdens latere rondes lag er iets van loofbladeren op dit nest, maar het werd niet bebroed door een Wespendief. In juli en begin augustus is daarnaast vanuit enkele open en hoge plekken gepost om eventuele voedselvluchten van Wespendieven te onderscheppen. Dit gebeurde onder meer vanaf het Hulshorsterzand met zicht op het centrale deel van het Leuvenumse Bos en vanaf de open plek bij Leuvenhorst. Dit leverde geen waarnemingen op voor de aanwezigheid van een nest of extra paar. Ook alle bekende roofvogelnesten in de grove dennenvakken werden extra bezocht in een laat stadium, maar deze bleken allemaal niet bezet door Wespendief.

Nest van Wespendief met één ei nabij het wildviaduct langs de noordrand van het Hulshorsterzand, 10 juli 2023 (Willem van Manen).

Sperwer, n=3

Sperwers bleken in het centrale deel van het Leuvenumse Bos iets talrijker dan in het westelijke deel en het Hulshorsterzand. Er werden drie bezette nesten gevonden in nog vrij jong grove dennenbos. Op 13 juni bleken twee nesten te zijn mislukt, vermoedelijk al in de eifase (ontbreken van poepspetters onder het nest). Het derde nest zag er hoopvol uit, want hier lagen poepspetters onder het nest. Helaas bleek dit later ook te zijn mislukt, want op 10 juli bleek het nest leeg en lagen er ook geen verse spetters onder het nest. Sperwers hebben het al een tijd moeilijk in de bossen op de Veluwe. Ze hebben al jaren last van predatie door Havik en mogelijk Buizerd, vrijwel zeker een gevolg van afnemend voedselaanbod in de bossen, waardoor deze soorten door bosvakken gaan jakkeren en zoeken naar alternatieven. Niet alleen nestjonge Sperwers, maar soms ook de oudervogels zijn dan de klos en worden gepredeerd.

In een middeloud grove dennenvak langs de Brandsweg vlogen op 10 juli overigens wel jonge Sperwers rond, die hebben de nestfase wel overleefd (oostelijk deel Hulshorsterzand).

Nest van Sperwer in een jonge grove dennenopstand nabij Leuvenhorst, 10 juli 2023.

Een vierde nest was aanwezig in een vak met douglas- en fijnsparren nabij Leuvenhorst langs de beek.

Het nest in de douglas leek op 17 april een oud nest te zijn. Toen dit op 11 mei weer werd gecontroleerd, was er een hoop gedoe bij het nest. Er zat namelijk een Boommarter bovenop het nest. Het is niet duidelijk of die Boommarter nu net eieren aan het prederen was of dat hij om andere redenen op het nest zat.

Twee van de drie Sperwers zaten langs de zuidrand van het gebied. Dit is niet heel vreemd, want deze locaties liggen het dichtst bij voor Sperwers gunstige plekken voor het verschalken van kleine zangvogels, zoals de vele vakantiehuisjes van de Stakenberg en het afwisselende landschap met weilanden, akkers en boerderijen van Leuvenum.

Typische plukstronk van Sperwer vlakbij nest langs de zuidrand van de Leuvenumse bossen, 15 april 2023.

Havik, n=1

Langs de Hierderweg zat in een vak met oude Douglassen een nest van de Havik, iets ten noorden van het Lancaster monument, langs de westrand van het Hulshorsterzand. Op 17 april zat de vrouw te broeden op een nest in een forse douglas en op 14 juni lag er veel poep onder het nest. Het exacte aantal jongen kon toen niet worden vastgesteld, omdat ze zich gedrukt hielden. In 2022 was deze locatie ook bezet door een paar Haviken.

Buizerd, n=6

Er werden vier bezette nesten gevonden, driemaal in een grove den en éénmaal in een beuk langs de beek. De drie nesten in de grove den bleken succesvol, waarvan bij twee nesten het exacte aantal jongen vanaf de grond niet zichtbaar was. Bij de grove den naast de vakantiewoning van Kijk Uit zaten op 14 juni maar liefst vier grote takkelingen op het nest naar de karteerder te kijken. Het nest in de beuk was niet succesvol, in juni was het daar erg stil en er lag geen kalk onder het nest. Twee territoria zijn gebaseerd op eindeloos alarmende oudervogels nabij de beek rond Leuvenhorst op 13 juni. Hier werd op 21 maart al een verdachte waarneming gedaan en toen werd na veel zoek (ook

op 17 april) geen nest gevonden. Het kan goed zijn dat daar toch ergens een nest heeft gezeten.

Het andere territorium speelde zich af rond de wildakker in het Koopmansbos, waar op 17 maart en 15 april waarnemingen werden gedaan van een Buizerd. Plots werd er 13 juni hevig gealarmeerd op deze locatie. Ook hier werd eerder goed gezocht naar een nest, maar soms kan het lastig zijn in de veelal grote en soms onoverzichtelijke vakken in het Leuvenumse Bos.

Koekoek, n=1

De enige Koekoek werd vastgesteld in de heidecorridor bij het Veld van Sandberg. In de uitgestrekte grove dennenbossen en de rijke loofbossen langs de beek ontbraken ze. Dit komt overeen met het landelijke beeld, waar een matige afname is vastgesteld met verdwijning uit bossen. Maar op de heide- en stuifzandterreinen op de Veluwe doet de Koekoek het nog aardig goed.

IJsvogel, n=1

IJsvogels bleken lastig te karteren langs de Leuvenumse Beek. Tijdens iedere ronde werd nagenoeg de hele beek afgelopen en uiteindelijk werd alleen op 23 maart en 14 juni een IJsvogel gezien in het uiterste noordelijke deel nabij het Gelle Gat. Een poging om een bezette nestholte te vinden slaagde dan ook niet. Dat is in het algemeen niet heel moeilijk, omdat ze vaak erg luidruchtig zijn bij een nestholte.

Prachtig nest van een Buizerd in een beuk langs de Leuvenumse Beek, 21 maart 2023.

Nest van Raaf in een grove den iets ten zuiden van Kijk Uit, 17 maart 2023.

De twee jonge Raven van zo'n 36 dagen oud op het rijkelijk bedekte nest met plastic, touw en schapenwol, Leuvenumse Bos, 19 april 2023 (Kees Boxhoorn).

Middelste Bonte Specht, n=7

In 2021 werden Middelste Bonte Spechten voor het eerst opgemerkt in de Leuvenumse bossen. Territoria werden toen gevonden in de oude beuken- en eikenopstanden van de Leuvenumse Beek langs de Poolseweg en in oude eikenopstanden bij de nederzetting van Beekhuizen nabij De Stille Eenzaamheid.

In 2023 werd het beekdal van de Leuvenumse Beek goed onderzocht. Er mag gerust gesteld worden dat het goed gaat met de specht, want in 2023 werden hier zeven territoria aangetroffen. Vestigingen werden uitsluitend vastgesteld in de oude beuken- en eikenopstanden langs de beek. Het geeft aan dat hier voldoende oude loofbomen staan, met dikke eiken met dode zijtakken en dode staande stammen.

Zwarte Specht, n=4

Drie van de vier territoria hebben betrekking op nestvondsten in beukenvakken of -lanen met een ruime cluster van oude spechtenholen. De drie nesten bevonden zich allemaal in een levende beuk, waar een duidelijke 'veeg' onder de holte zat en waar meerdere malen territoriale vogels vlakbij de hopen werden gezien. Bij de extensieve graslanden van Leuvenhorst zat een oude nestholte in een Abies Grandis. Op 21 maart zat een vogel in die boom en daarna werden nog twee waarnemingen in de directe omgeving gedaan. De nestholte leek later niet te zijn bezet, vanwege het ontbreken van een duidelijk veeg. Elders in de uitgestrekte grove dennenbossen werden wel geregeld Zwarte Spechten gehoord, maar niet met de duidelijk territoriumroep 'tsjak'. Het ging hier zeer waarschijnlijk steeds om voedselzoekende Zwarte Spechten. Ze foerageren vooral in jongere naaldhoutopstanden op kolonies van mieren. En op boktorlarven in dood hout.

Raaf, n=1

Een bezet nest werd gevonden op 17 maart in een groot en open grove dennenopstand net ten zuiden van Kijk Uit. Het nest bevond zich in een grove den met ten tijde van de vondst een redelijk vers kadaver van een Edelhert nagenoeg pal onder het nest (Wolven-prooi?). Op 15 april bleek er al erg veel poep onder de nestboom te liggen. Het nest werd beklommen door Kees Boxhoorn op 19 april en er lagen twee grote jongen van zo'n 36 dagen op het nest.

Aan de hand van de vleugellengte van het grootste jong kon het legbegin berekend worden. Het eerste ei was al op 19 februari gelegd, ze waren dus al vroeg begonnen met broeden. Beide jongen werden geringd met onder meer een unieke oranje kleurring. Op 14 mei bestreken de Raven een groot deel van het Leuvenumse Bos met daarbij het continue hoge gekrijs van tenminste één jong, ten teken dat er tenminste eentje succesvol is uitgevlogen.

Een oud nest van de Raaf bevond zich in het vak ten zuiden van de Oude Zwolseweg (Rode Beek) in een grove den en werd op 15 april gevonden. Het nest zat op de grens van bos en de akkers en graslanden van Leuvenum. Het zag er nog vrij fors uit en is mogelijk in 2022 bezet geweest.

Matkop, n=5

Matkoppen bleken uitermate schaars in het centrale deel van de Leuvenumse bossen, waarschijnlijk door ouder wordend bos. Paren werden aangetroffen in de grove dennenvakken, vaak waar afgestorven berken of grove dennentjes aanwezig zijn en niet in het oude gemengde loofbos. Dit is ook wat het landelijke beeld weergeeft. Matkoppen prefereren zachthoutsoorten, zoals de berk als nestboom, maar gebruikt ook graag jonge dennentjes, lariksen of sparren, waarin ze zelf een holte uithakken.

Bonte Vliegenvanger, n=60

De Bonte Vliegenvanger was opvallend talrijk in de Leuvenumse bossen. Nestkasten ontbreken nagenoeg (alleen rond de Stakenberg enkele kasten), dus ze zijn bijna volledig aangewezen op natuurlijke holtes in bomen. Behoorlijk veel Bonte Vliegenvangers werden aangetroffen in de fraaie beukenvakken langs de Leuvenumse Beek, waar ze veelal gebruik maken van de oude gaten van de Grote Bonte Specht. Hetzelfde geldt voor de beukenvakken langs de Oude Zwolseweg en Kijk Uit. Rondom Leuvenhorst is de soort ook behoorlijk talrijk. In de uitgestrekte grove dennenbossen komen wat hiaten voor, maar ook hier zaten aardig wat Bonte Vliegenvangers.

Gekraagde Roodstaart, n=9

De Gekraagde Roodstaart bleek vrij schaars in dit deel van de Leuvenumse bossen, in tegenstelling tot de talrijkheid op het Hulshorsterzand. Ze lijken in het bos sinds 2015 ook te zijn afgenomen. Ze ontbraken nagenoeg volledig in de oude loofbossen langs de Leuvenumse Beek en werden voor het grootste deel vastgesteld langs de oostelijke bosranden op de grens met het Hulshorsterzand.

Appelvink, n=51

De Appelvink is een typische bewoner van opgaande structuurrijke loofbossen en kan soms geclusterd voorkomen. Verreweg de meeste territoria werd vastgesteld in de oude gemengde loofbossen langs de Leuvenumse Beek. Oude douglaspercelen bleken ook steevast bezet. In het noordelijke deel werden beduidend meer territoria vastgesteld dan het zuidelijke deel.

4.4. Enkele waarnemingen van niet-broedvogels

Van niet-broedvogels werden een aantal interessante waarnemingen verricht. Ze zijn vaak niet meer dan van anekdotische betekenis. Sommige gevallen zouden betrekking kunnen hebben op broedvogels, dan wel potentiële broedvogels, maar konden niet als zodanig worden geregistreerd.

Meerkoet

9 mei: paar aanwezig in de vochtige hooilanden langs de Leuvenumse Beek. Heeft hier mogelijk gebroed, maar er zijn tenminste twee waarnemingen nodig in de periode 15 april-15 juni, vandaar geen territorium opgevoerd.

Grote Zilverreiger

21 maart: 1 individu op de natte graslanden bij Leuvenhorst.

Zeearend

17 april: 1 adult wegvliegend vanaf kaalkap nabij Kievitsveld.

Grote Gele Kwikstaart

23 maart: 1 individu in het noordelijke gedeelte langs de Leuvenumse Beek. Hiervoor zijn twee waarnemingen nodig in de periode 5 april-25 juni. Deze waarneming kan berusten op een doortrekker/wintergast.

Witgatje

17 april: 1 individu op de natte graslanden bij Leuvenhorst.

5. Evaluatie

Het onderzochte centrale deel van de Leuvenumse bossen staat voor een belangrijk deel in het teken van de broedvogels langs de Leuvenumse Beek. Duidelijk is dat na herstelmaatregelen de beek langer water vast kan houden en delen van het gebied sneller overstroomt bij natte omstandigheden, zoals plotseling veel regenwater. In de vergelijking met eerdere jaren kunnen we opmaken dat soorten die gebonden zijn aan water zijn verschenen, zoals de Mandarijneend en Grauwe Gans. Ook werd een IJsvogel vastgesteld, die in de eerdere jaren nog ontbrak. De veel nattere en oude loofbossen worden benut door veel kritische bosvogels, zoals Fluiters en Vuurgoudhaan. Hier zaten ook verreweg de meeste Kleine Bonte Spechten en Grauwe Vliegenvangers. De Middelste Bonte Specht werd in 2021 al aangetroffen langs de beek. Er mag gerust gezegd worden dat het goed gaat met de specht, want in 2023 werden zeven territoria aangetroffen in het onderzochte deel langs de beek. Het geeft aan dat hier voldoende oude loofbomen staan, met dikke eiken met dode zijtakken en dode staande stammen. Ook zijn de oude beukenvakken in trek als broedplaats voor de Zwarte Specht en komen er hoge dichtheden voor van de Grote Bonte Specht, Glanskop, Boomklever en Appelvink.

Verreweg het grootste deel van het onderzochte deel bestaat uit uitgestrekte grove dennenbossen met her en der open plekken in het bos, zoals wildweides, kleine kapvlakten, kleine zandige heideveldjes of windworp-plekken. Deze dennenbossen zijn van belang voor foeragerende Zwarte Spechten, roofvogels en raaf, Zwarte Mees en Kuifmees. De open plekken in het grove dennenbos worden benut door Grote Lijster, Boompieper en soms een Boomleeuwerik. De meest oude douglasopstanden zijn interessant voor Havik, Zwarte Mees en Vuurgoudhaan. De vakken zijn in het algemeen groot en er heerst veel rust in het bos. Het creëren van de heidecorridor tussen het Veld van Sandberg en de Elspeetsche Heide heeft gezorgd voor broedgelegenheid van de Nachtzwaluw, Boompieper en Boomleeuwerik.

Het in 2023 onderzochte centrale deel van de Leuvenumse bossen bestaat uit een afwisselend landschap met een rijke broedvogelbevolking. Er komen zes soorten voor van de Rode lijst en het gebied is daarnaast van belang voor vier verschillende Natura 2000-soorten.

Overtollig water in beukenopstanden langs de Leuvenumse Beek na stortbuien van regen in het voorjaar, 12 mei 2023.

Literatuur

Deuzeman S. 2022. Broedvogels in het westelijk deel van het Leuvenumse Bos in 2021. Sovon-rapport 2022/01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Deuzeman S. 2023. Broedvogels van het Hulshorsterzand in 2022. Sovon-rapport 2022/110. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Oman B. & Bochove K. 2015. BMP-B kartering Leuvenumse Bossen. Rapport RA2015112-1, Datura, Delft.

Ongene JP 1992. Stippenkaarten behorende bij: Broedvogels in terreinen van Natuurmonumenten op de Noord-Veluwe in 1992.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 2. Soortkaarten inventarisatie 2023

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

In opdracht van:

Natuurmonumenten

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

